

i població de les esglésies'. Veg. també GGC 932, 940, 942; Monsalv. xvi 207, xviii 135.

Homònims occitans. *Anglès*, cap de cantó (distr. de Castres) del dept. del Tarn: la forma ben autoritzada és aqueixa que li dona Mistral, *TdF*; encara que algú 5
hagi escrit *Angles*; Eug. Thomas (*Di. Top. Herault*, s. v. *St. Pons*); i Negre (*Top. du Tarn*); *Anglès* cap d'ardiaconat del Gers (Polge, *Mél. Phil.* 1959, 74); *Les Anglès* nom d'un poble, un «ruiseau» i *L'Anglès* un «hameau», en el dept. Cantal [1310]; en tots o en part d'aquests noms pot tractar-se també de ECLESIS, per més que en algun altre —no ens toca a nosaltres detallar-ho— pot haver-hi un derivat de ANGULIS.

Cogn. *Anglès* a Vinaròs; *Inglès* a Angostrina; *masia (de) l'Inglés* a Castellerà (xvi, 65.22).

ANGLESOLA

Poble important del baix Urgell.

PRON. POP. *engrezóla* Freixenet de Seg. (1920); *angrezóla* Cabanababona (1931); *Anglasola*, oït a Tàrraga pel B. de Maldà (*Excursions*, p. 87).

DOC. ANT. Dades amb -s-: *Anglesolam* 1173; 1176 (BABL II, 276, 395); *Anglesola* 1180 (Kehr, *Papsturk.* 25
498), 1251 (Hinojosa, *Reg. Señ.*, p. 250); «Guillem d'*Anglesola*» Cerverí, *Test.*, vv. 100, 105; «B. de *Anglesola* ricohombre de Cataluña» ms. dels Fueros de Aragon, c. 1300 (Tilander, p. 422), *Anglesola* 1349, 1396 (Serra V., *Pinós i Mtpl.* 334, 208).

Dades amb caiguda de la -s- intervocàlica (com en *esgleia*, *esgleiola*): «*Guillem d'Angleola*» 1295, signatari del Tractat amb Granada (BABL III, 130); «R. d'*Anglebola*» Camarasa, 1299 (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 187); *Engleola* 1359 (*CoDoACA* XII, 47).

Dades amb rotacisme: *Angulariola* 1019 (Balari, *Or.* 173), *Anglerola* S. XI (Arx. Sol.); 1118 (MiretS, *Templ.* 169); Bg. de *Anglerola* 1128 (SerranoS, *NHRbg.* 414); *Anglerola* 1151; SBng. de *Angleirola* 1169 (*Cart. Poblet*, 203); *Anglerola* 1166 (Miret, *Templ.* 103), 1175, 40
1176, 1180 (BABL II, 413); 1186, 1204 (*Cart. Poblet*, 22.19, BABL II, 413, 440); 1204 (*Cart. Poblet*, 151); 1226 (Ripoll Vilamajor XXVII, 1); 1259 (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 4954); *Angulariola* 1299 (ib. II, 486).

Formes regressives sense -ola, totes molt tardanes i evidentment secundàries: *Angularia* 1205 (*Cart. Poblet*, 11); 1291 (Serra V., *Pinós Mtpl.* 367); *Angularia* 1361 (*Misc. Griera*, 375), 1368; 1375 (Serra, *Pinós*, 345, 351).

Resumint: encara que la forma amb -r- aparegui en la primera menció (1069), amb -s- es troba també ja tot seguit, i aquestes dues formes segueixen lluitant fins al S. XIV. D'altra banda la variant amb caiguda de la consonant —que pràcticament és el mateix que amb -s-— també apareix llavors, i des de molt antic, en els Ss. XIII i XIV. La fonètica històrica ens ensenya que una -s- intervocàlica es torna sovint -r-, però no viceversa, i que una -s- en aquestes condicions sovint és omesa, però no pas una -r-. Això i la manca d'explica- 60

ció etimològica i semàntica (si volíem partir d'un ètimon ANGULARIOLA) proven conclusivament que l'etimologia ha de ser ECLESIOLA 'l'esglesieta', tal com la de *Gleyola*, *Sant Martí Sesgleioles* etc.

Finalment ho comprova el nom *Anglesola* que els valencians han donat tradicionalment al poble *Iglesuela del Cid*, en el baix Aragó (JBPorcar, *BSCC* XIV, 81); oït *l'angrezóla* a Cincorres (XXVIII, 16.26), *l'ankre-zóla* Ares del M. (1935); que en tots els pobles de 10
l'Alt Maestrat encara ho diuen així m'ho confirma JEspinàs després del pelegrinatge que acaba de fer-hi poble per poble (1990).¹ Els comarcan troben que «para chicas guapetonas / Villafranca y *Angresuela*» (SGuarner). Un altre lloc homònim és *Arguisuela*, estació del f. c. de Cuenca a València, a 40 k. de Cuenca (de *Egrisuela, amb trasposició mossàrab gr > rg) (cf. *Sierra Martés* MATRES, *Llavarco* LAVACRUM etc.).

¹ Veg. les bones impressions que en dona en el llibre *A peu per l'Alt Maestrat*, pp. 84-86. El cita com *La Glesiola* en els Furs de València; i quant a aqueix *cid* (que no és el Campeador) pondera: «aquí tot és *Cid*: *Morrón*, *Muela*, *Peña*... del *Cid*!». Font Rius dona cita com possessió dels Templers a. 1242 (*C.d.p.*, pp. 201 i 242).

ANGODÓ, l'

Barranc i partida del te. Lorxa (XXXIII, 58.19), probablement de l'ar. [*bandaq*] *al-quitún* '(barranc) del cotó, del cotonar': car si vingués d'*al-gudúr* 'els basals' terminaria en -r.

ANGOLF

Prop de Móra d'Ebre; «llenca de terra que va de la Serra de Cavalls, passant per les Salvaterres, a la Vall 35
d'*Angolf* de Pedret, en el terme de Móra, famosa pel seu bosc» Bladé, *Benissanet*, p. 90. Segurament un NP germ. INGULF, dels nombrosíssims en -(w)ULF, i també molt nombrosos en INGU(L) (Först. 965). Reduït a *Angol* en el Pall. (nom de casa a Àreu, 1933).

ANGONELLA, l'

Riuet andorrà (te. parroquial d'Ordino), afl. dr. de la Valira del Nord.

PRON. *l'angonèla* (1932). L'autoritzat mapa Chevalier escriu *Enguanella*, posant-ne la desembocadura prop de Llorçs.

DOC. ANT. A penes es pot dir que ho sigui: «la rivera de la *Nangonella*» 1838, Anyós, *Relació de la Vall d'Andorra*, p. 19.

⁵⁰ ETIM. En E. T. C. II, 25, vaig proposar derivar-ho del ll. ANGUIS, -IS 'serp', ll. vg. ANGUIS, *ANGUINIS (pensant en la fluctuació entre *sanguis*, -is i *sanguinis*, *famis/faminis*, *lendis/lendinis* etc. En realitat aquell asterisc és sobrer, car Julius Valerius (historiador del segle IV després de Jesucrist) usa *anguen*, declinat -inis, en escrits; i un *anguena* es troba en glossaris [potser mera disfressa d'un *anguene* oral, deguda als copistes]. Sobre l'evolució fonètica -GUIN- > -gonz- basta recordar *sangonós* (SANGUINOSOS), *engonal*, *enconar* etc. He trobat després parònims que fan pensar en al-